

8. Слозанська Г., Горішна Н., Бибик Д., Криницька І. Соціальна підтримка ветеранів/ветеранок російсько-української війни та членів їхніх сімей у воєнний та повоєнний час // *Social Work and Education*. Vol. 10. No. 1. P. 47–62. DOI: 10.25128/2520-6230.23.1.5

Богдан Парфанович,
здобувач другого рівня вищої освіти,
спеціальність 231 Соціальна робота,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

Науковий керівник: **Ірина Турчин-Кукаріна,**
кандидат юридичних наук, викладач
кафедри соціальної роботи та
менеджменту соціокультурної діяльності,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

СЕКЦІЇ СХІДНИХ ЄДИНОБОРСТВ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПОЗАШКІЛЬНОЇ СФЕРИ

Постановка проблеми у загальному вигляді. Секції східних єдиноборств у наш час набувають поширення. Причому як серед осіб жіночої, так і серед осіб чоловічої статі. З огляду на позитивний вплив цієї сфери – постають важливі завдання покращення здорового способу життя серед підростаючого покоління в діяльності соціальних служб.

Завдання позашкільної освіти сьогодні – у розвитку можливостей дітей та молоді у різних галузях та одержання ними первинних важливих знань, вмінь і навичок, потрібних для їх соціалізації, подальшого вдосконалення та самореалізації. 9 серпня 2018 р. у Міністерстві освіти і науки України була розроблена та представлена *Стратегія розвитку позашкільної освіти*. На сьогодні проводиться робота щодо розробки нормативно-правових актів у галузі позашкільної освіти [1, с. 1–2].

Позашкільна виховна робота – це реалізація завдань розвитку індивіда в позашкільний час у дитячих виховних структурах під керівництвом фахівців цих закладів. *Принципи* здійснення такої роботи: непримусова участь у ній дітей; суспільна спрямованість розвитку індивіда; ініціатива, творчість і самодіяльність неповнолітніх; розвиток майстерності, винахідливості, дитячої технічної, художньої творчості; співпраця різних закладів. Існують різноманітні форми та види виховної роботи; щодо їх змісту можна виокремити такі основні напрями: а) робота, спрямована на моральне становлення, формування національної гідності; б) освітньо-виховна діяльність; в) заняття з трудового виховання й техніки; г) навчання всебічних видів мистецтва; д) фізкультурно-оздоровча робота; е) розважально-ігрова діяльність. Диференційовано

розрізняють колективну, групову та індивідуальну форми позаурочної роботи. За способами проведення поділяють вербальні, наочні та практичні види позаурочної роботи [3]. *Східні єдиноборства* – напрями бойових мистецтв, що представляють азіатське походження та застосовуються для організації та проведення рукопашного бою та самозахисту. Так, всі різновиди східних єдиноборств беруть початок від китайського ушу. Насамперед це було простим видом самозахисту для всіх громадян. Завдячуючи індійському ченцю Бодхидхарма, який запровадив буддистську традицію до Китаю, воно отримало філософське пояснення і визнане справжнім мистецтвом [4, с. 3]. Серед основних видів – карате, джиу-джитсу, дзюдо, самбо, айкідо та ін. Мета – визначення специфіки функціонування секцій східних єдиноборств як складового елемента позашкільної сфери та як напряму пропаганди здорового способу життя в соціальній роботі.

Виклад основного матеріалу. «Позитивні аспекти, пов'язані із заняттями спортивними єдиноборствами такі:

- акцент на індивідуальних досягненнях, а не груповій перемозі (займаючись колективно, вони можуть зосередитися на собі, усвідомлюючи, що за результат завдячують тільки собі);

- конкретні цілі та завдання (на заняттях особи обох статей тренуються в оптимальному графіку, і при цьому перехід на вищий рівень супроводжується присвоєнням пояса відповідного кольору);

- завжди цікаво (в основі всіх видів єдиноборства лежить безліч різних технік і прийомів; неповнолітні вчать керувати своїм тілом і освоюють нові рухи та технології);

- розвиток самоконтролю і концентрації (чи то карате, чи то бокс, чи то боротьба, – для освоєння комбінації та розуміння стратегії супротивника необхідно бути максимально уважним);

- тренування координації (відпрацювання ударів і прийомів формує моторику і вчить контролювати своє тіло; поступово здобувається і усвідомлення того, що дух сильніший за тіло, і, формуючи силу волі, впоратися можна з багатьма складнощами);

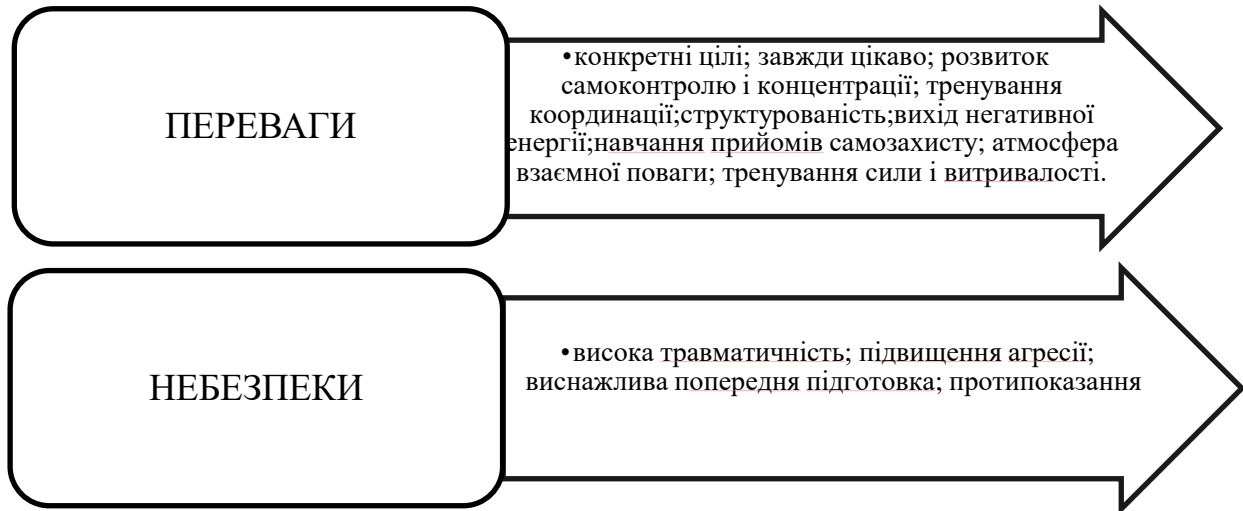
- структурованість (досвідчений тренер проводить заняття відповідно до чітких принципів і заохочує адекватну поведінку маленьких спортсменів як у процесі тренування, так і після його завершення);

- вихід негативної енергії (існує хибна позиція, що єдиноборства культивують агресивну поведінку; але хороший тренер наполягатиме на тому, що сила – це останній інструмент, до якого варто вдаватися під час вирішення конфлікту);

- навчання прийомів у протягом занять дає змогу спортсменам вивільняти негативну енергію та володіти своїми емоціями;

- атмосфера взаємної поваги (найважливішим принципом усіх бойових видів спорту є повага між суперниками і друзями, підопічними і тренером; приходячи на заняття, особа потрапляє в колектив, де всі один одного підтримують у важких ситуаціях);

- діти не люблять виділятися з колективу, тому час від часу соромляться деяких своїх захоплень; але хобі, яке формує силу і витривалість, неможливо не пишатися; особа впевнена в тому, що бойові мистецтва – це важливо» [5] (Рис. 1).

Рис. 1. Переваги і небезпеки участі індивіда в роботі секцій східних єдиноборств [2; 5].

Визначено і небезпеки, що супроводжують заняття в секціях східних єдиноборств:

- «висока травматичність (на початкових стадіях травмування відбуваються набагато рідше та трапляються через неготовність організму, або невміння правильно групуватися при падіннях);
- підвищення агресії (розвиток у спортивних клубах залежить від самого тренера; секція насамперед має займатися моральним вихованням людини, тому відповідальність за формування духовної складової покладається на наставників);
- попередня підготовка (на першому занятті людина може стикнутися з надмірним фізичним навантаженням, що може призвести до складних травмувань або повного розчарування у собі та своїх силах);
- всі види єдиноборств мають свої протипоказання» [2, с. 5–7].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок. Таким чином, визначення специфіки функціонування секцій східних єдиноборств як складового елемента позашкільної сфери та як напряму пропаганди здорового способу життя в соціальній роботі допоможе в розумінні контенту діяльності.

При цьому, здійснюючи пропагандистську, роз'яснювальну, консультативну роботу, варто добре знати всі небезпеки й позитиви, що мають заняття в секціях східних єдиноборств. Високий професійний рівень фахівця соціальної роботи на практиці вимагатиме розуміння особливостей кожного з видів східних єдиноборств та

інших напрямів позашкільної освіти дітей, підлітків, молоді. Це визначає і перспективи в підвищенні кваліфікаційного рівня тренера, педагога, наставника.

Позашкільна сфера в житті підростаючого покоління має ризики залучення в неправомірні види діяльності. Тому доцільно ретельніше аналізувати роботу різних клубів, секцій, угруповань релігійного характеру.

Список використаних джерел:

1. Аналітичний звіт про круглий стіл «доступність позашкільної освіти як необхідна умова розвитку здібностей дітей». URL: <http://education-ua.org/ua/draft-regulations/1274-analitichnij-zvit-pro-kruglij-stil-dostupnist-pozashkilnoji-osviti-yak-neobkhidna-umova-rozvitku-zdibnostej-ditej>.
2. Користь та «легенди» східних єдиноборств. URL: <https://dreamtame.com/news/article/13>.
3. Педагогіка. URL: <https://studfile.net/preview/5253138/page:6/>.
4. Східні єдиноборства для дітей у Києві. URL: <https://fitnessclubs.ua/uk/Vostochnye-edinoborstva-o89/>.
5. Як вибрати секцію єдиноборств для дитини? URL: <https://athlete.com.ua/uk/yak-vibrati-sektsiyu-edinoborstv-dlya-ditini/>

***Тетяна Переяславець,**
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Навчально-наукового інституту педагогіки і психології
спеціальність 231 «Соціальна робота»,
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка» (м. Полтава)*

*Науковий керівник: **Наталія Литвинова,**
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної педагогіки,
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка» (м. Полтава)*

НАЦІОНАЛЬНІ РЕАЛІЇ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМИ ОСОБАМИ В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Постановка проблеми. У зв'язку з військовими діями в Україні, кількість внутрішньо переміщених осіб (ВПО) значно зросла, і за даними на 2023–2024 роки вона складає близько 7 млн осіб. Ситуація потребує активної соціальної роботи, яка спрямована на підтримку ВПО, адже вони залишили свої домівки та відчувають соціальні труднощі, пов'язані з новими умовами життя. Системна допомога внутрішньо переміщеним особам є одним із пріоритетних завдань соціальної політики, оскільки сприяє мінімізації наслідків життєвих криз, особливо під час воєнного стану [1, с. 10].